

Protokół

118. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 16 marca 2022 roku w formie wideokonferencji obsługiwanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji: T. Brzezińska-Wójcik, A. Czerny, S. Gil, S. Kaciszczenko, J. Kacprzak, D. Kalisiewicz, A. Markowski, J. Ostrowski, J. Pietruszka, A. Reszke, T. Wites, W. Włoskowicz, E. Wolnicz-Pawłowska, B. Zagórski, M. Zych.

Obrady prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 117. posiedzenia Komisji z dnia 24 listopada 2021 r.
3. Sprawy bieżące.
4. Przyjęcie sprawozdania z pracy Komisji w 2021 roku.
5. Nazwy do wyjaśnienia/uzupełnienia – zasadniczy wykaz egzonimów.
6. Wykaz polskich nazw budowli – kontynuacja omawiania wykazu nazw z obszaru Estonii, Litwy i Łotwy.
7. Nazwy do wyjaśnienia/uzupełnienia – budowle.
8. Wolne wnioski.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 118. posiedzeniu – kolejnym odbywającym się w trybie zdalnym. Podkreślił, że posiedzenie Komisji odbywa się w zupełnie nowej sytuacji politycznej, jaka nastąpiła po bezprecedensowej zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę.

Ad 2. Do protokołu 117. posiedzenia zgłoszono uwagę odnośnie do poprawności szyku nazwy *Południowa Kurlandia* przyjętej dla jednostki administracyjnej Łotwy. Zwrócono uwagę, że we wszystkich analogicznych nazwach jednostek administracyjnych przymiotnik od kierunku geograficznego podany jest na drugim miejscu (np. *Australia Południowa*, *Borneo Południowe*, *Chorasán Południowy*, *Holandia Południowa*, *Karelia Południowa*, *Karolina Południowa*, *Kordofan Południowy*, *Korsyka Południowa*, *Mitrowica Południowa*, *Synaj Południowy*, *Ubangi Południowe*, *Zanzibar Południowy*). Komisja postanowiła, przez aklamację, poprawić szyk tego egzonimu na ***Kurlandia Południowa***.

Po przyjęciu ww. poprawy nazwy, protokół 117. posiedzenia przyjęto przez aklamację.

Ad 3. Przed posiedzeniem W. Włoskowicz rozesłał członkom Komisji propozycję ustanowienia osobną uchwałą egzonimu dla ukraińskiej wyspy nazywającej się po ukraińsku *острів Зміїний*, będącej symbolem rosyjskiego napadu zbrojnego na Ukrainę oraz niezłomnej postawy ukraińskich obrońców. W. Włoskowicz zaproponował, aby uchwała ta była poprzedzona preambułą odnoszącą się do rosyjskiej agresji na Ukrainę.

W trakcie dyskusji przeważała opinia, żeby nazwy nie przyjmować osobną uchwałą, zaś zaproponowany tekst preambuły odnotować w protokole z posiedzenia Komisji. Za takim rozwiązaniem opowiedziało się 7 osób, 2 były przeciw, 6 wstrzymało się od głosu.

Dyskutowano także, w jakiej formie powinna być przyjęta polska nazwa – *Wyspa Węży*, jak przeważnie nazywano tę wyspę w doniesieniach prasowych, czy *Wyspa Wężowa*, jak wynika z tradycji (z informacji dotyczących nazw tej wyspy, przesłanych przed posiedzeniem członkom Komisji przez A. Czernego, wynika, że w tej formie nazwa była stosowana

już w połowie XIX w.). Po dyskusji postanowiono przyjąć egzonim w formie *Wyspa Wężowa* (za nazwą *Wyspa Wężowa* opowiedziało się 9 osób, za nazwą *Wyspa Węży* opowiedziało się 5 osób, jedna osoba wstrzymała się od głosu).

Po powyższych ustaleniach częściowych, Komisja postanowiła przyjąć, przez akklamacje, następujące stanowisko:

Zważywszy, że:

– 24 lutego 2022 roku, w pierwszym dniu niczym niesprowokowanej wojny napastniczej wszczętej przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie, trzynastu funkcjonariuszy Państwowej Służby Granicznej Ukrainy, wezwanych przez członków sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej do poddania się, odmówiło złożenia broni i opuszczenia powierzonego sobie posterunku na Wyspie Wężowej, co stało się jednym z symboli bohaterskiego ukraińskiego oporu przed napaścią;

– ustanowienie egzonimu świadczy o istotnym znaczeniu obiektu lub wydarzeń z nim związanych dla wspólnoty języka, w którym egzonim jest ustanawiany

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia egzonim *Wyspa Wężowa* dla należącej do Ukrainy, wchodzącej w skład obwodu odeskiego i położonej na Morzu Czarnym wyspy o współrzędnych 45°15'17"N; 30°12'13"E i o nazwie ukraińskiej острів Зміїний.

M. Zych poinformował także, że w związku z rosyjską agresją na Ukrainę planowane jest spotkanie przedstawicieli Sekcji Bałtyckiej UNGEGN, której przewodniczy Polska. W spotkaniu wezmą udział przedstawiciele Polski, Estonii, Litwy i Łotwy, a ma ono dotyczyć głównie działań, jakie te państwa powinny podjąć w ramach tej sekcji, by nie współpracować z Rosją, która także jest członkiem Sekcji Bałtyckiej. M. Zych omówił kilka propozycji działań, które zostaną przedstawione na planowanym spotkaniu Polski Estonii, Litwy i Łotwy, a które były konsultowane z MSZ. Członkowie Komisji wyrazili poparcie dla zaproponowanych działań.

M. Zych wyraził także opinię, że Komisja powinna zweryfikować swoją praktykę przedstawiania nazewnictwa z obszaru państw nieuznawanych. Dotychczas w przypadku państw nieuznawanych Komisja podawała nazewnictwo zarówno w językach państw, do których de iure należy dany obszar, jak i w językach uznawanych za oficjalne przez władze tych quasi-państw de facto sprawujących kontrolę nad danymi obszarami. Należałoby przedyskutować, czy taką praktykę zachować (a zatem też dodać m.in. rosyjskie nazewnictwo z obszarów tzw. republik ludowych we wschodniej Ukrainie), czy jednak ją zmienić, podając tylko nazewnictwo według władz oficjalnych. Temat ten nie był jednak szerzej omawiany na posiedzeniu i odłożono go na później.

Członkowie Komisji zostali poinformowani, że pod koniec roku ukazało się szóste wydanie „Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielných” (zarówno w wersji drukowanej, jak i w formie publikacji PDF udostępnionej na stronie internetowej Komisji). Na stronie Komisji opublikowany został także „Wykaz angielskich nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej” (w wersji polskiej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/publikacje/nazwy_angielskie.pdf i angielskiej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/publikacje/english_names.pdf).

Ponadto państwowy rejestr nazw geograficznych (PRNG) został rozszerzony o polskie nazwy geograficzne świata. Pliki rejestru (w formacie programu Excel oraz formatach GIS-owych: GML i SHP) są do pobrania poprzez usługę pobierania na Geoportalu Krajowym (<https://mapy.geoportal.gov.pl/>). Pliki te są jeszcze weryfikowane, dodawane są także informacje o odmianie nazw. J. Kacprzak poprosiła o przekazywanie jej wszelkich uwag dotyczących rejestru i dostrzeżonych w nim błędów. Sam rejestr uzupełniony jest

stroną internetową umożliwiającą przeglądanie na mapie polskich nazw geograficznych świata (<https://prng.geoport.al.gov.pl/>) – jest to jeszcze wstępna wersja tej strony i będzie ona modyfikowana (rozbudowane funkcjonalności).

W związku z zaimplementowaniem polskich nazw geograficznych świata do państwowego rejestru nazw geograficznych należy nieco zmodyfikować sposób wprowadzania przez Komisję zmian do polskich egzonimów, tak aby przyjmowane nowe nazwy lub zmiany w dotychczasowych nazwach zawierały wszystkie elementy wymagane przez PRNG. W przypadku przyjmowania egzonimów propozycja nowej polskiej nazwy powinna zawierać także odmianę tej nazwy, ewentualny przymiotnik (o ile od danej nazwy się go tworzy), pełny zapis endonimu (w przypadku nazw zapisywanych oryginalnie pismem niełacińskim: z zapisem niełacińskim endonimu oraz jego transliteracją i transkrypcją), współrzędne geograficzne obiektu. Natomiast w przypadku zmiany egzonimu, w propozycji należy również uwzględnić odmianę egzonimu po zmianie, ewentualny przymiotnik od nowej formy egzonimu, ewentualnie zmiany endonimu (o ile zmiany zaszły też w endonimie).

Ad 4. Członkowie Komisji otrzymali, przygotowany przez Prezydium, projekt sprawozdania z działalności Komisji w 2021 roku. Omawiając ten projekt zaproponowano wprowadzenie kilku drobnych zmian redakcyjnych oraz dodanie, w punkcie omawiającym spotkania dotyczące nazewnictwa geograficznego, udziału członków Komisji w Międzynarodowym Kongresie Nauk Onomastycznych w Krakowie. Po wprowadzeniu tych zmian sprawozdanie z prac Komisji w 2021 roku przyjęto przy 13 głosach za i dwóch głosach wstrzymujących się.

Ad 5. Omówiono listę z nazwami do wyjaśnienia lub uzupełnienia z zasadniczego wykaz egzonimów.

W 2019 r. UNESCO utworzyło we Włoszech rezerwat biosfery obejmujący część Alp Julijskich. UNESCO dla parku stosuje nazwę *Julian Alps Biosphere Reserve*, Włosi w nazwie włoskiej dodają *Italiane* (*Riserva di Biosfera Alpi Giulie Italiane*) ze względu na to, że identyczną angielską nazwę nosi sąsiedni słoweński rezerwat biosfery (Komisja już wcześniej ustaliła dla niego egzonim *Rezerwat Biosfery Alp Julijskich*). W trakcie dyskusji zastanawiano się, czy polską nazwę przyjąć w formie *Rezerwat Biosfery Alp Julijskich*, czy w formie *Rezerwat Biosfery Włoskich Alp Julijskich*. W głosowaniu za przyjęciem nazwy *Rezerwat Biosfery Alp Julijskich* opowiedziały się 3 osoby, za nazwą ***Rezerwat Biosfery Włoskich Alp Julijskich*** – 8 osób, zaś 3 osoby wstrzymały się od głosu.

W 2021 roku UNESCO utworzyło wzdłuż Muru, Drawy i Dunaju nowy międzynarodowy rezerwat biosfery znajdujący się w granicach Węgier, Serbii, Chorwacji, Słowenii i Austrii. Po angielsku nazwano go *Five Country Biosphere Reserve Mura-Drava-Danube*, analogiczne nazwy są stosowane w językach państw, w których znajduje się ten rezerwat. Rezerwat ten zastąpił wcześniej utworzone rezerваты biosfery: *Rezerwat Biosfery Mura-Drawa-Dunaj* (rezerwat transgraniczny w Chorwacji i na Węgrzech, utworzony w 2012 r.; Komisja przyjęła dla niego egzonim), *Biosferni rezervat Mure* (utworzony w 2018 w Słowenii; Komisja dotychczas nie omawiała ewentualnego przyjęcia dla niego egzonimu), *Biosphärenpark Unteres Murta* (utworzony w 2019 w Austrii; Komisja dotychczas nie omawiała ewentualnego przyjęcia dla niego egzonimu). Dla nowego rezerwatu zaproponowano przyjęcie egzonim ***Pięćpaństwowy Rezerwat Biosfery Mura-Drawa-Dunaj***. W trakcie dyskusji zastanawiano się, czy można by przyjąć jakieś inne spolszczenie, bez słowa „pięćpaństwowy”, jednak ostatecznie głosowano tylko tę jedną nazwę – za jej przyjęciem było 12 osób, nikt nie był przeciw, dwie osoby wstrzymały się od głosu. Jednocześnie skasowano egzonim ***Rezerwat Biosfery Mura-Drawa-Dunaj*** dla zlikwidowanego transgranicznego rezerwatu w Chorwacji i na Węgrzech (aklamacja).

W 2021 roku UNESCO utworzyło także rezerwat biosfery w Uzbekistanie *Lower Amudarya State Biosphere Reserve*; w tym samym roku rezerwat został także formalnie powołany pod tą nazwą (*Quyí Amudaryo davlat biosfera rezervati*) przez władze Uzbekistanu z przekształcenia dotychczasowego rezerwatu Baday-To'qay i włączenia doń przyległych terenów. Dla rezerwatu można przyjąć egzonim w formie *Rezerwat Biosfery Dolnej Amu-darii* lub w formie *Dolnoamudaryjski Rezerwat Biosfery* z tłumaczenia jego nazwy rosyjskiej podawanej przez władze uzbeckie. W trakcie dyskusji pojawiła się jeszcze propozycja nazwy *Rezerwat Biosfery „Dolna Amu-daria”*. Ostatecznie głosowano przyjęcie nazwy ***Rezerwat Biosfery Dolnej Amu-darii*** – za jej wprowadzeniem opowiedziało się 12 osób, jedna była przeciw, jedna wstrzymała się od głosu.

Dodano także egzonim ***Rezerwat Biosfery Mozeli Południowej***, dla rezerwatu we Francji utworzonego w 2021 roku (aklamacja), oraz nazwę ***Rezerwat Biosfery Północno-Wschodniego Tobago***, dla rezerwatu w Trynidadzie i Tobago utworzonego w 2020 roku (aklamacja).

W drugiej połowie 2021 roku zmieniono na Ukrainie nazwy niektórych miejscowości. W trzech przypadkach zmieniono nazwę miejscowości, dla której był ustalony egzonim.

Nazwa miejscowości Мармузовичі, położonej w obwodzie lwowskim, została zmieniona na Андріївка. Miejscowość ta do XVII w. nazywała się Marmuszowice (z różnymi wariantami zapisu), następnie do 1946 roku nazywała się Firlejówka (pod administracją radziecką Ферлеївка). W 1946 roku zmieniono jej nazwę na Андріївка (na cześć I.M. Andrejewa), zaś w 2016 roku, w wyniku ustawy dekomunizacyjnej, na Мармузовичі. Teraz przywrócono tę poprzednią nazwę. Egzonim *Firlejówka* dla tej miejscowości Komisja przyjęła na 68. posiedzeniu (22 lutego 2012 roku). Na 93. posiedzeniu (29 czerwca 2016 roku), po zmianie nazwy ukraińskiej, Komisja postanowiła przyjąć egzonim *Marmuszowice*, jako główny, zachowując nazwę *Firlejówka*, jako wariantową. Członkowie Komisji dyskutowali, jaką nazwę przyjąć, jako główną, dla tej miejscowości, po przywróceniu wcześniejszej nazwy ukraińskiej, od której spolszczenie nie było wcześniej przez Komisję zalecane. W trakcie tej dyskusji zaproponowane zostało, aby ustalić dla tej miejscowości egzonim ***Andrejówka*** – za przyjęciem nazwy w takiej postaci opowiedziało się 10 osób, nikt nie był przeciw, 4 osoby wstrzymały się od głosu. Nazwa *Firlejówka* zostaje jako wariantowa, zaś nazwa *Marmuszowice* będzie uwzględniona w wykazie, jako nazwa historyczna.

Nazwa miejscowości Старий Чорторійськ, położonej w obwodzie wołyńskim, została zmieniona na Чорторійськ. Przywrócono w ten sposób tradycyjną nazwę tej miejscowości – człon „Stary” został dodany w czasach radzieckich. Egzonim *Czartorysk* wymieniony był w wykazie egzonimów z 1998 r. Na 103. posiedzeniu (28 listopada 2018 roku) Komisja postanowiła przyjąć egzonim *Stary Czartorysk*, jako główny, zachowując nazwę *Czartorysk*, jako wariantową. W związku ze zmianą nazwy ukraińskiej postanowiono skasować egzonim ***Stary Czartorysk*** (aklamacja), zaś jedynym zalecanym egzonimem dla tej miejscowości zostaje *Czartorysk*.

Nazwa miejscowości Володимир-Волинський, położonej w obwodzie wołyńskim, została zmieniona na Володимир. Przywrócono w ten sposób nazwę tej miejscowości, obowiązującą m.in. w czasach międzywojennej Polski. Człon „Wołyński”, stosowany czasami już od dawna, został formalnie dodany do nazwy w czasach radzieckich (w 1939 nazwę zmieniono na Володимир-Волинськ, a w 1944 na Володимир-Волинський). Egzonim *Włodzimierz Wołyński* wymieniony był w wykazie egzonimów z 1998 r. Na 69. posiedzeniu (21 marca 2012 roku) Komisja postanowiła przyjąć egzonim *Włodzimierz*, jako wariantowy, zachowując nazwę *Włodzimierz Wołyński*, jako główną. W związku ze zmianą nazwy ukraińskiej postanowiono skasować egzonim ***Włodzimierz Wołyński*** (aklamacja), przy czym będzie ona uwzględniona w wykazie, jako nazwa historyczna, zaś jedynym zalecanym egzonimem dla tej miejscowości zostaje *Włodzimierz*. Ukraińska nazwa rejonu,

którego siedzibą jest Włodzimierz, nie została zmieniona i nadal ma formę Володимир-Волинський район. Jednak jako polską nazwę tego rejonu Komisja przyjęła *rejon włodzimierski*, więc tu ewentualne dostosowanie ukraińskiej nazwy rejonu do nazwy miasta nie wpłynie na nazwę polską.

Polskie nazwy zostały ustalone dla dwóch jednostek administracyjnych Wysp Świętego Tomasza i Książęcej – *Wyspa Książęca* oraz *Wyspa Świętego Tomasza*. Jednak Wyspa Świętego Tomasza nie stanowi obecnie jednej jednostki administracyjnej (choć tak podają niektóre publikacje) – kraj podzielony jest na 6 dystryktów (obejmujących Wyspę Świętego Tomasza) oraz region autonomiczny (Wyspa Książęca). W związku z tym Komisja postanowiła skasować egzonim ***Wyspa Świętego Tomasza*** dla jednostki administracyjnej (aklamacja), nazwa *Wyspa Świętego Tomasza* w dalszym ciągu pozostaje zalecanym egzonimem dla samej wyspy.

W Ghanie w 2019 r. zmieniono podział administracyjny zwiększając liczbę jednostek (regionów) z 10 do 16. Dla 9 z 10 dotychczas istniejących jednostek Komisja przyjęła egzonimy: *Aszanti, Górny Region Wschodni, Górny Region Zachodni, Region Centralny, Region Północny, Region Wschodni, Region Zachodni, Wielka Akra, Wolta* (nie był przyjmowany egzonim dla jednostki Brong-Ahafo). Zmiana wprowadzona w 2019 r. polegała na podziale 4 regionów na mniejsze. Dla dwóch nowych regionów, dla których wprowadzono nazwy *North East Region* oraz *Western North Region*, można przyjąć spolszczenia analogiczne, jak dla dotychczas już przyjętych nazw regionów Ghany – Komisja postanowiła przyjąć dla nich nazwy ***Region Północno-Wschodni*** oraz ***Region Północno-Zachodni*** (aklamacja). Jednocześnie zachowano nazwy *Region Północny, Region Zachodni* oraz *Wolta* dla regionów w nowych (mniejszych) granicach.

W listopadzie 2021 r. utworzono w Etiopii kolejny region (jednostka administracyjna pierwszego rzędu) – już drugi powstały w odstępie dwóch lat z wydzielenia z Regionu Narodów, Narodowości i Ludów Południa. Ze względu na to, że wszystkie dotychczasowe regiony Etiopii mają ustaloną polską nazwę, zaproponowano, aby egzonim, będący tłumaczeniem nazwy amharskiej, przyjąć także dla tego regionu: ***Region Ludów Etiopii Południowo-Wschodniej*** (jest to nazwa analogiczna to nazw *Region Narodów, Narodowości i Ludów Południa, Region Ludów Gambeli, Region Ludu Hareri* przyjętych już wcześniej dla innych jednostek administracyjnych Etiopii) – propozycję wprowadzenia tej nazwy przyjęto przez aklamację.

Ze względu na brak czasu dokończenie omawiania nazw budowli odłożono na kolejne posiedzenie Komisji.

Na tym posiedzeniu zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych